

Cudzie jazyky otvárajú dvere vede a poznaniu

Richard Repka

Anotácia: *V príspevku sa sústreďujeme na význam a funkciu cudzích jazykov(CJ) z hľadiska získavania nových vedeckých a technologických poznatkov a budovania vedomostnej ekonomiky. CJ predstavujú najdôležitejší komunikačný prostriedok, pomocou ktorého sa realizuje interakcia a komunikácia v rámci vedeckých a technologických komunit. To predpokladá, aby naši vedeckí a odborní pracovníci mali vysoký stupeň komunikatívnej kompetencie v príslušnom CJ. Vyučovanie CJ na technických univerzitách však nedosahuje potrebnú efektívnosť. Je to spôsobené rozličnými príčinami, ktoré v príspevku analyzujeme. Za hlavnú príčinu považujeme nedostatočné uplatňovanie komunikatívneho prístupu.*

KLúčové slová: *interakcia, komunikácia, komunikatívna kompetencia, komunikatívny prístup.*

Summary: *In the present paper, I concentrate on the meaning and function of foreign languages(FL) from the point of view of obtaining new scientific cognitions and technological knowledge, and the building of knowledge economy. FL represent the most important tool of communication, by means of which interaction and communication is realized within the framework of various scientific and technological communities. This presupposes that our researchers and experts have a high level of communicative competence in a given FL. The teaching of FL in technical universities, however, does not reach a required degree of effectiveness. It is caused by various factors which are analysed in the paper. I regard as the main cause the insufficient application and implementation of the communicative approach to FL teaching.*

Key words: *interaction, communication, communicative competence, communicative approach.*

1. Úvod

Na prvý pohľad sa môže zdať, že téma môjho príspevku nesúvisí s hlavnou tematikou tejto konferencie. Je to však iba prvotný dojem. Všetci si uvedomujeme, že veda má internacionálny, a teda aj interkultúrny charakter. To znamená, že získavanie nových vedeckých a technologických poznatkov a aj budovanie vedomostnej ekonomiky sa nemôže zaobísť bez komunikácie v určitom cudzom jazyku. CJ predstavujú najdôležitejší komunikačný prostriedok, pomocou ktorého sa zabezpečuje interakcia a komunikácia v celosvetovom meradle. Tu je pochopiteľne obsiahnutá aj interakcia a komunikácia v rámci vedeckých a technologických komunit a inštitúcií. Vzhľadom na to je potrebné, aby sme si funkciu CJ bližšie objasnili

a špecifikovali a najmä, aby sme rozobrali aj niektoré teoretické aspekty cudzojazyčnej prípravy. Ide predovšetkým o vysoké školy nefilologického zamerania. Východiskom pre naše úvahy je prirodzene bližšie objasnenie teoretickej podstaty procesu interakcie a komunikácie.

2. Interakcia a komunikačný proces

Hneď na úvod bude užitočné, keď si objasníme podstatné rozdiely medzi interakciou a komunikáciou, pretože sa tieto pojmy často zamieňajú. Pod interakciou treba rozumieť kolaboratívnu výmenu myšlienok, názorov, poznatkov a pocitov medzi dvoma alebo viacerými ľuďmi, ktorá by mala rezultovať do vzájomne prospešného efektu a osohu. Interakcia je v skutočnosti srdcom komunikácie. Je to niečo, o čom je komunikácia. Spolupracujeme, aby sme dosiahli určité ciele.

Komunikácia nie je jednoduchý transfer informácií z jedného systému do druhého na základe určitého fyzického signálu, ktorý predpokladá minimálne dvoch participantov, otvorenie komunikačného kanála a kontext, resp. komunikatívnu situáciu. Je to v podstate prvotné chápanie procesu komunikácie, ktoré bolo stvárnené v tzv. modeli prenosu správy (message model). Tento model procesu komunikácie má viacero nedostatkov. Spomenieme aspoň niektoré: nie sú v ňom inkorporované princípy primeranosti vo vzťahu ku komunikatívnej situácii, t.j., nevysvetľuje dvojzmyselné významy, chýba mu mechanizmus na vysvetlenie komunikatívneho zámeru, nevysvetľuje fakt, že často vyjadrujeme nedoslovné významy (metafory, iróniu, sarkazmus, atď.), nevysvetľuje prípady, keď komunikovanie správy nie je účelom komunikácie, atď. Všetky tieto nedostatky sa brali do úvahy pri konštruovaní tzv. inferenčného modelu procesu komunikácie. Hlavná idea tohto modelu je pomerne jednoduchá: jazyková komunikácia je určitý druh riešenia problému a úspešná je vtedy, keď príjemca správy pochopí komunikačný zámer odosielateľa správy. V modeli sa naznačujú aj základné inferenčné stratégie. Ide napríklad o priame stratégie (čo sa vyjadruje priamo), nepriame stratégie (nepriame vyjadrovanie), doslovné stratégie (doslovné vyjadrovanie) a nedoslovné vyjadrovanie (používanie metafory, irónie, sarkazmu, metonymie, atď.). Okrem inferenčných stratégií sa v komunikačnom procese uplatňujú ďalšie faktory, ako napríklad dojednávacie významy, konverzačné maxima (relevancia, kvalita, kvantita, solidarita, atď.), nehovoriac o riadení komunikácie v zmysle toho, kto začne komunikáciu a o čom bude komunikácia. V neposlednom rade majú nezastupiteľnú úlohu spoločné kultúrne hodnoty.

Naznačili sme pochopiteľne iba elementárne faktory a podmienky inferenčne chápaného modelu procesu komunikácie. Bolo to potrebné jednak preto, aby sme vedeli správne ohodnotiť stupeň ovládania CJ a jednak preto, aby sa vytvorila referenčnú bázu, ktorá nám poslúži v diskusii o efektívnosti výučby CJ.

3. Čo to znamená ovládať cudzí jazyk?

V prvom rade sa pristavíme pri populárnom termíne „perfektné“ ovládanie CJ. Ak akceptujeme atribút „perfektné“ (ovládanie CJ), potom tu treba chápať fakt, že jednotlivец si dokonale osvojil produktívne a receptívne zručnosti (počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie s porozumením, písanie), čo mu umožňuje realizovať plynulú interakciu a komunikáciu v príslušnom CJ a navyše jeho jazykové správanie nenesie prvky cudzosti v danej jazykovej komunite alebo pri styku s rodeným cudzincom. Táto úroveň osvojenia CJ je v našich podmienkach prakticky nedosiahnuteľná a vo svete existujú len ojedinelé prípady relatívne perfektného ovládania CJ. Ak by sme sa teraz rozhodli vymedziť pojem „perfektné“ ovládanie materinského jazyka, teda už nie CJ, ani vtedy by sa nám to nepodarilo, pretože jazyk je neustále

rozvíjajúci sa organizmus. Vždy budú preto jestvovať oblasti, ktoré nemáme osvojené dokonale. K tejto skutočnosti môžeme priradiť aj to, že ak sa určitá zručnosť nepoužíva a nerozvíja, potom atrofuje. Nepotrebuje ani vynaložiť veľké úsilie, aby sme toto tvrdenie dokázali. Bežná skúsenosť nám pravidelne prináša nové a nové dôkazy. Napríklad, ak dlhší čas nepoužívame písomný prejav, potom máme problémy s napísaním nielen odborného textu, ale aj s napísaním jednoduchších slohových útvarov, napr. súkromného alebo formálneho listu, žiadosti či životopisu. Podobná situácia vzniká aj v súvislosti s ústnym prejavom, o čom svedčia problémy v ústnom vyjadrovaní, napr. na schôdzach, besedách, seminároch, atď.

Namiesto „honosného“ termínu „perfektné ovládanie CJ“ sa z hľadiska vyššie uvedených príčin zdá byť vhodnejší termín **plynulé ovládanie CJ**. Tento termín označuje pojem so značne širokým rozsahom, zahrňujúcim prakticky všetky komunikačné potreby jednotlivca. V prvom rade ide o všeobecné komunikačné potreby zahrňujúce bežný sociálny styk, t.j. nadväzovanie a udržiavanie sociálnych kontaktov., pomocou ktorých sa zabezpečuje prístup k zdrojom vedeckých a technologických poznatkov. Napríklad pokiaľ ide o produktívne komunikatívne zručnosti(ústny prejav, písaný prejav), komunikant by mal vedieť vyjadrovať propozičné významy a funkcie, tvoriť otázky, potvrdzovať alebo negovať propozičné významy, vyjadrovať k nim svoje postoje, ďalej by mal ovládať rozličné spôsoby otvorenia komunikačného kanála, bežné spoločenské formuly a zdvorilostné obraty a pomerne široký okruh ustálených spojení a idiómov. Okrem toho, ústny či písaný prejav musí byť primeraný z hľadiska vzťahu medzi počúvajúcim a hovoriacim(pisateľom a čitateľom) a požiadaviek komunikatívnej situácie, musí navodzovať vhodné interakčné vzťahy a napokon ústna či písaná komunikácia musí byť adekvátne štrukturovaná z hľadiska žánrov prehovoru(bežná komunikácia, beseda, diskusia, debata, opis, správa a pod.), čo predpokladá znalosť noriem ich štruktúrnej organizácie, kohézie a koherencie.

Zvládnutie plynulej odbornej komunikácie predstavuje vyšší stupeň ovládania príslušného cudzieho jazyka. Pod pojmom odborná komunikácia treba rozumieť získavanie ,odovzdávanie a výmenu vedeckých poznatkov z príslušnej oblasti vedy a poznania. Tu sa predpokladá, že komunikant si osvojil odborný funkčný štýl danej vednej oblasti. Každý takýto štýl je charakterizovaný špecifickou konfiguráciou jazykových prostriedkov a špecifickými kohéznymi prostriedkami, pomocou ktorých sa zabezpečuje koherencia produkovaných a recipovaných textov. Najmä gramatika má dôležitú funkciu, pretože pomocou nej sa vyjadruje referenčná funkcia jazyka, ktorá sa vzťahuje na vyjadrovanie procesov, vzťahov a vlastností relevantných pre danú oblasť skúmania, ako aj vzťahov medzi participantmi v procese komunikácie. Dôležitosť gramatiky sa v ostatnom čase potvrdzuje aj tým, že sa začali objavovať učebnice gramatiky CJ koncipované pre funkčné variety jazyka používaného vo vybraných oblastiach vedy a poznania.

Hlavným cieľom odbornej komunikácie je nielen produkcia a recepcia odborných textov, ale predovšetkým proces vytvárania a inferovania diskurzu. Diskurz je viac ako text. Text je iba mediátorom významov, ktoré sa odhaľujú v diskurze. .Diskurz je v podstate proces usúvzťažňovania textu voči kontextu. Tento termín sa vzťahuje na to, čo producent textu mienil dosiahnuť pomocou textu(jeho komunikatívne ciele) a čo text znamená pre jeho recipienta V hovorenom prejave sa diskurz konštruuje takpovediac „on-line“. V písanom prejave zasa sukcesívne. V tomto procese sa produkujú a inferujú významy, ktoré sú v texte potenciálne obsiahnuté. V písanom prejave dochádza ku konvergencii komunikatívneho zámeru s jeho interpretáciou s určitým oneskorením. Je to prirodzene kontext, ktorý tu zohráva dôležitú úlohu , pretože determinuje výber jazykových prostriedkov, čiže produkciu textu. Na druhej strane treba však povedať, že kontext sa v procese komunikácie neustále aktualizuje. Z toho, čo sme doteraz

naznačili vyplýva, že ovládanie odbornej komunikácie predpokladá, že sme schopní sa pohybovať v danom diskurznom priestore, t.j., že sme schopní reagovať na neustále meniaci sa kontext a že súčasne sme schopní tento kontext neustále aktualizovať. Toto sa prirodzene nemôže implementovať bez adekvátneho schematickeho poznania, ktoré by mal mať každý komunikant a ktorého rozširovanie, dopĺňovanie a prehĺbovanie je hlavným cieľom odbornej komunikácie. Otázkou je teraz, ako dosiahnuť adekvátnu všeobecnú a odbornú úroveň ovládania vybraného CJ. Týka sa to, ako sme sa už zmienili, predovšetkým vysokých škôl nefilologického zamerania.

4. Zvyšovanie efektívnosti výučby CJ najmä na nefilologických univerzitách

Aby sa zabezpečila vyššia efektívnosť výučby CJ z hľadiska prieniku do vedy a poznania, etablovania a realizácie vedomostnej ekonomiky v rámci globalizácie je potrebné najskôr uskutočniť hlbšiu analýzu výučby CJ pre špecifické účely. Tento pojem sa vo svete používa už veľmi dlhú dobu, avšak podrobnejšie sa začal rozpracúvať na pôde Európskej rady začiatkom sedemdesiatych rokov uplynulého storočia, a to vo vzťahu k výučbe angličtiny. V tomto zmysle sa aj zaužíval termín ESP(English for specific purposes. Angličtina na špecifické účely.). Termín pokrýva tri druhy výučby CJ. V prvom rade sa CJ vyučujú za účelom vykonávania určitých profesií (EOP- English for occupational purposes.), ktoré nemusia vyžadovať vysokoškolské vzdelanie. Ide napríklad o čašníkov, predavačov, stredné zdravotnícke kádre, technických pracovníkov, letových dispečerov, atď.

Druhá oblasť výučby sa týka vyučovania CJ pre vedecké a technické účely(EST). Táto oblasť sa nás všetkých bezprostredne dotýka, lebo je elementárnym predpokladom získavania nových vedeckých poznatkov a realizácie vedomostnej ekonomiky. Tu sa vyskytuje aj najviac koncepčných, didaktických i organizačných problémov. Podrobnejšie budeme o nich hovoriť neskôr.

A napokon tretia oblasť výučby sa týka vyučovania CJ pre akademické účely(EAP – English for academic purposes). Je to u nás dosť zanedbávaná oblasť, pretože naši učitelia nemajú dosť dobrú predstavu o tom, čo budú naši študenti potrebovať, keď budú študovať dlhodobo alebo krátkodobo na zahraničnej univerzite. Zvládnutie CJ na určitej úrovni by im malo umožniť, aby sa vedeli zapísať na štúdium na zahraničnej univerzite, zapísať si vybraný kurz, vedieť fungovať na seminároch a praktických cvičeniach, robiť si poznámky, písať seminárne a diplomové práce, vedieť sa orientovať v knižnici a informačnom systéme, komunikovať a konzultovať s vysokoškolskými učiteľmi, atď.

Vyučovanie CJ na špecifické účely na stredných školách(SS) má prirodzene svoju vlastnú špecifiku. Na nich nemožno vyučovať len príslušný funkčný odborný štýl, ale aj všeobecný jazyk a akademickú terminológiu. A akademickú terminológiu preto, lebo veľa absolventov SS môže a bude pokračovať v štúdiu na zahraničných univerzitách. Integrované prepojenie vyučovania všeobecného jazyka s odborným a akademickým jazykom by sa malo stať racionálnym jadrom koncepcie výučby CJ najmä na stredných odborných školách.

Zložitá je aj situácia na vysokých školách nefilologického zamerania.. CJ sa na nich permanentne vyučujú, avšak len na málo školách sa vytvorili adekvátne systémy ich výučby. Hlavným dôvodom je nevyvážená situácia v oblasti vyučovania CJ na SŠ, Na vysokej škole sa ťažko koncipuje systém vyučovania, ktorý by nadväzoval na SŠ. Značné rozdiely v cudzojazyčnej komunikácii medzi študentmi neumožňuje vytvoriť kvalitatívne odlišné stupne, t.j., od začiatníkov k pokročilým a už vôbec nie stanoviť rozličné stupne pokročilosti.

Východiskom pre systematické a cieľavedomé vyučovanie CJ v zmysle získavania nových vedeckých poznatkov a potrieb vedomostnej ekonomiky je stanovenie komunikatívnych kompetencií, ktoré by absolventi mali dosiahnuť. Samotný pojem „komunikatívna kompetencia“ si zasluhuje osobitnú pozornosť, pretože učitelia ho v mnohých prípadoch nesprávne interpretujú. Tento pojem sa v didaktike CJ udomácnil približne začiatkom 70tych rokov uplynulého storočia (pozri Repka 2005: 50). Pojem sa definoval vo forme modelu komunikatívnej kompetencie, ktorý sa postupne modifikoval. Začiatkom 90tych rokov autori Canale-Swain (1993) stanovujú model, ktorý sa skladá zo štyroch subkompetencií: lingvistickej, sociolingvistickej, diskurznej a strategickej.

Prvá subkompetencia (lingvistická) je všeobecne známa. Týka sa zvládnutia jazykového kódu, resp. jeho jednotlivých rovín: gramatiky, lexiky, výslovnosti, ktoré sa v didaktike CJ súhrnne nazývajú jazykové prostriedky.

Druhá subkompetencia (sociolingvistická) je však už pre mnohých učiteľov menej známa. V tomto prípade už ide o schopnosť používať jazykové prostriedky vo vzťahu k daným komunikatívnym situáciám a voči kontextu vo všeobecnosti.

Tretia subkompetencia (diskurzna) je ešte menej známa, a teda aj menej presadzovaná v procese. Tu ide o tvorbu súvislého textu. Text sa produkuje vo vzťahu ku kontextu a na tomto základe sa inferujú diskurzne významy.

Štvrtá subkompetencia (strategická) je podľa nášho názoru najmenej známa, t.j., učitelia si ju nedostatočne uvedomujú, a teda nedostatočne presadzujú v procese. Aj tento pojem prešiel určitým vývojom. Najskôr mal vyslovene kompenzačný charakter. To znamená, že ak komunikujeme v CJ a v danej komunikatívnej situácii máme problém vyjadriť potrebný význam, pretože nepoznáme gramatické pravidlo, alebo lexikálnu jednotku, mali by sme byť schopní uplatniť kompenzačnú stratégiu, napr. použiť inú lexikálnu jednotku (napr. synonymum), alebo približne rovnakú gramatickú konštrukciu (napr. namiesto minulého času predprítomný čas, namiesto člena privlastňovací determinátor, atď.). Je pochopiteľné, že strategická subkompetencia nemá iba kompenzačný rozmer. Jej širšie chápanie zahŕňa aj realistické stanovovanie komunikatívnych cieľov, výber jazykových prostriedkov a najmä hodnotenie ich adekvátnosti. K tomu sa družia aj viaceré metakognitívne aktivity. Spomenieme aspoň niektoré: plánovanie, monitorovanie a evaluácia riešenia problému, upriamovanie pozornosti (directed attention), adaptovanie, atď.

V ostatnom čase sa do rámce uvedených subkompetencií zaraďuje tzv. **interkultúrna kompetencia**. Táto subkompetencia je zameraná na to, aby sa odstraňovali negatívne predsudky o iných národoch a aby sme v komunikácii s príslušníkmi iných národov presadzovali našu kultúrnu identitu a rešpektovali iné kultúrne identity, obyčaje, sústavy hodnôt, artefakty, atď.

Komunikatívna kompetencia, ktorá ako sme ukázali zahŕňa organizačné, pragmatické, interkultúrne a strategické aspekty, sa stáva hlavným cieľom výučby CJ. Spolu s modelom procesu komunikácie je to súčasne teoretický základ cudzojazyčnej výučby. Na tomto základe sa postupne sformoval komunikatívny prístup, z ktorého vyplynula komunikatívna metodológia výučby všetkých CJ. Jej podstatu vytvára vyučovanie jazyka nielen pre komunikáciu, ale ako komunikáciu.

Komunikatívny prístup ako taký determinuje a programovo konfiguruje a uspôsobuje celostnú sústavu subjektívnych a objektívnych faktorov procesu, t.j., učiteľa a študenta (subjektívne faktory), ako aj ciele, obsah a proces výučby (objektívne faktory), čiže metódu. Metóda teda rezultuje z prístupu a musí byť s ním konzistentná. Jeden prístup však pochopiteľne nemusí byť realizovaný iba jednou metódou, ale dokonca viacerými metódami. Závisí to od toho, aké sú žiacke premenné (vek žiakov, ich materinský jazyk, skúsenosti s učením sa príslušných

CJ, atď.). V tomto štádiu sa zvláštny dôraz kladie na presné definovanie a špecifikovanie sústavy cieľov. Súvisí to nielen s aktuálnymi potrebami vedomostnej ekonomiky a získavaním nových vedeckých poznatkov, ale súčasne aj s tým, že to umožní stanoviť presnejší výber a štruktúraciu obsahu. Môžeme povedať, že čím presnejšie je definovaná sústava cieľov, tým presnejší a efektívnejší obsah môžeme vytvoriť. V praxi je však situácia oveľa zložitejšia. Vo všeobecnosti sa ciele špecifikujú dosť vágne bez prihliadnutia na všeobecné a partikulárne potreby. V zmysle komunikatívneho prístupu sa ciele musia špecifikovať ako sústavy komunikatívnych mikrozručností. Na ilustráciu uvediem hlavné ciele pre čítanie s porozumením, ktoré sú stanovené v Spoločnom európskom rámci pre jazyky(Common European Framework of Reference for Languages) pre stredne pokročilých študentov:

- rozumieť a sledovať hlavné myšlienky v naratívnych, opisných a výkladových textoch
- rozumieť texty s abstraktnou tematikou(známe a neznáme témy)
- využívať organizačné a štruktúrne charakteristiky na lokalizovanie a syntetizovanie informácií v rozličných častiach písaného prejavu(textu)
- identifikovať kontext a funkčný štýl(register) písaného diskurzu a komunikačný zámer pisateľa
- rozumieť všeobecný informačný obsah a detaily textu
- identifikovať vzťahy medzi hlavnými a vedľajšími myšlienkami textu
- identifikovať a chápať pocity, postoje a názory autora textu
- vyvodiť význam, ktorý nie je v texte explicitný
- identifikovať a chápať dôvody výberu jazyka pisateľom

Pri uplatňovaní komunikatívneho prístupu má dôležité postavenie pojem úloha. Komunikatívna úloha nie je jednorozmerná aktivita, ale komplex komponentov odrážajúci fungovanie subjektívnych a objektívnych činiteľov procesu vyučovania, čiže každá úloha musí implikovať komunikatívny cieľ, cieľu zodpovedajúci obsah, komunikačné aktivity (komunikatívne zručnosti), úlohu učiteľa, úlohu žiaka a napokon prostredie, v ktorom sa určitá úloha realizuje. Na ilustráciu uvedieme aspoň niektoré komunikatívne úlohy:

- chápať a vyjadrovať fakty, idey a názory v detailoch
- prezentovať informácie v postupnosti a v detailoch
- uvažovať o situáciách, udalostiach a ľudoch
- odovzdávať získané informácie(ústne a písomne)
- diskutovať o problémoch, vedieť poradiť a dať inštrukcie
- opisovať rozličné procesy

Zoberme si napríklad opis procesov ako cieľovú komunikatívnu úlohu. Cieľom je prirodzene vedieť opísať nejaký ekonomický alebo technologický proces. Východiskom tu bude pochopiteľne určitý text opisujúci vybraný typ procesu(môže ho vybrať učiteľ alebo i študenti), čo je v podstate obsah úlohy. Na základe textu sa potom budú generovať komunikatívne aktivity: čítanie textu, ústny opis procesu, písomný opis procesu. Učiteľ tu funguje predovšetkým ako poradca i komunikant. Úlohou študentov je recipovať a produkovať deskriptívny text. Táto úloha sa rieši v učebni, laboratóriu, v dielni, atď. Okrem toho každá úloha predpokladá špecifickú odbornú tematiku a špecifický výber jazykových prostriedkov.

Komunikatívny prístup a striktné uplatňovanie komunikatívnej metódy v procese výučby je nevyhnutnou podmienkou zvyšovania efektívnosti výučby všetkých CJ v intenciách zvyšovania úrovne vedy a poznania a vedomostnej ekonomiky. V tejto súvislosti vystupuje do

popredia ešte jeden dôležitý faktor, ktorý by som chcel zdôrazniť. Týka sa štatútu CJ v študijnom programe príslušnej vysokej školy. CJ sa spravidla považuje za všeobecný predmet a ako taký má nízke kreditové ohodnotenie. Tento fakt má za následok, že študenti nie sú dostatočne motivovaní systematicky študovať CJ a prakticky sa nestáva, že by študent musel odísť z vysokej školy pre nedostatočné vedomosti z CJ (čo nie je situácia v zahraničí). Ak by však CJ nadobudli štatút odborného predmetu s adekvátnou časovou dotáciou, čo je nevyhnutné z hľadiska etablovania vedomostnej ekonomiky, potom by efektívnosť výučby CJ nadobudla iný rozmer.

Ústrednú pozíciu v sústave faktorov zabezpečujúcich zvyšovanie efektívnosti výučby CJ má a bude vždy mať učiteľ. Každý učiteľ by mal byť tak pedagogicky, psychologicky a odborne pripravený, aby mohol realizovať skutočné vyučovanie.

Skutočné vyučovanie je potom také vyučovanie, ktoré stimuluje skutočné učenie a osvojenie CJ. Ak sa učiteľovi nepodarí stimulovať učebný proces z hľadiska dosahovania stanovených cieľov, potom vyučovacie proces má iba mechanický, formálny charakter.

5. Záver

V našom príspevku sme mohli iba naznačiť najdôležitejšie faktory týkajúce sa funkcie CJ v súčasnom rozvoji vedy a poznania a niektoré koncepčné problémy výučby CJ. Mohli sme tak urobiť v značne zjednodušenej podobe, pretože táto oblasť spoločenskej činnosti predstavuje oveľa komplexnejšiu problematiku, zahrnujúcu medzi iným i prípravu učiteľov. Je však isté, že ak by sa vyriešila aspoň časť nastolenej problematiky, urobili by sme dôležitý krok vpred. Je to absolútne nevyhnutné, pretože do jazykovej prípravy sa investujú značné finančné prostriedky a zdroje, ktoré v mnohých prípadoch neprodukujú vedomostné efekty.

Literatúra

1. Canale, M.-M.Swain.1993.“Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing.“ Applied Linguistics 1/1.
2. Repka,R.-A.Halušková.2005. A Course in English Language Didactics.Lingos: Bratislava.

Kontakt:

Prof. PhDr. Richard Repka, CSc.
Vysoká škola Sládkovičovo
Fučíkova 269
SK - 925 21 Sládkovičovo
e-mail: richardrepka@centrum.sk